

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ**Clasele IX-XII****Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București****13 martie 2026****Clasa a XI-a**

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**
- **Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.**
- **Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 100 de puncte.**

Citește cu atenție textele de mai jos.**A.**

Domnului Sarsailă i-a intrat în cap să-și facă numele nemuritor, cum am zice să zboare la nemurire. Ce-i mai trebuie acum decât să se numească autor, și apoi să se facă privilegătoare? Dumnealui așa zice, dar hronica scandaloasă vorbește altele. Stă acum și se gândește, se gândește și iar se mai gândește. Apoi zice: „Ca să mă fac autor, trebuie să dau cărți la lumină, și fiindcă autor nu e fitecine, eu dară trebuie să fiu deosebit din ceilalți [...]. Așa, mai întâi de toate trebuie să fiu fără căpătâi, ca să zică că sunt slobod: în casa care voi lăcui trebuie să am câteva cărți, cât se va putea în limbi mai streine; în cămara mea cu cât va fi mai nemăturat, cu atâta o să dau un ton că prea puțin mă gândesc la lucrurile acestea trecătoare, ce n-au a face cu nemurirea; dacă am mustăți, trebuie să le raz; dacă nu am, trebuie să le las să crească dimpreună cu bărbioara. Când ies afară, ca să mă cunoască de departe, trebuie să-mi pui ochelari la nas; hainele să-mi fie deosebite, părul să-mi fie... ceva mai deosebit; fracul, o față... cam așa; mantaua... aruncată într-un chip clasic – ba romantic; crevata mare, dezvățată, sau nicidecum; pe pantaloni să am câteva picături de cerneală; când voi vorbi cu oamenii, să mă rățoiesc, să-mi mușc buzele, să pui ochii în grindă, ca să seamăn inspirat; să bănănesc din mâini când vorbesc, când împlu; vorbele să-mi fie alese, adică când oi da bună dimineața să n-o dau ca toți oamenii, ci să zic: «să-ți zâmbească aurora, amice, pântre buze rumeni cu dinții albi». Când oi scrie, să mă bag prin fundături, să mă sui pe locuri cocoțate. Dacă mă zic rumân, să scriu cât voi putea mai nerumânește, ca să seamăn înalt; dacă mă zic franțez, să scriu rumânește, că seamăn mai mult a autor, pentru că nu-mi bagă oamenii de seamă greșalele; limba rumânească nu e hotărâtă, și o s-o hotărâsc eu. Hei!... ce să mai fac? Hei! să port totdeauna portofoliu, ca să însemnez orice idee îmi va veni. Am mai uitat un lucru: să-mi las unghiile mari; într-un cuvânt, să fiu deosebit.”

Așa se gândește d. Sarsailă, sau mai bine astfel de înțelese au gândirile dumnealui, deși cu alte vorbe și alte frasi d-ale dumnealui, mai alese și întortocheate; pentru că, când și-ar exprima ideile ca lumea și ar numi lucrurile pe numele lor, atunci bine vezi dumneata, cititorule, că s-ar păcăli singur. [...]

Să vezi acum și operele d-lui Sarsailă. [...]

Apoi de este să descrie natura în simplitatea ei (cu toate că d-lui niciodată nu-i plac lucrurile simple și se nebunește dupe pești), vreun câmp vesel, un cer senin, vreo apă limpede, vreun crâng, vreo dumbravă, un deluleț, un munte, d. Sarsailă, ca să fie înalt, îl vezi că e numai trăsnete și plesnete, numai urlete și vaiete; apșoara i se pare o mare în talazuri, câmpul păstorilor o tabără sângeroasă, fluierul o trâmbiță d-ale mari; e numai grozăvii și potoape d. Sarsailă. Când e dumnealui trist sau melancolic, e numai foc și inimă albastră, cu toate că mai niciodată nu e trist, dar zice așa [...].

Copii, câți învățați carte, feriți-vă de altă aia să nu cădeți în boala autorlăcului. Învățați carte, cultivați artele și meșteșugurile, scrieți cât puteți – eu nu vă zic să nu scrieți –, dar scrieți ca să vă deprindeți, ca să vă folosiți voi, ca să folosiți pe alții, dar nu ca să zburați așa de juni și de timpuriu la nemurire; că, zău, nu știți ce va fi pe acolo. [...]

Când scrieți și dați ceva afară, nu vă supărați, auzind lumea ca vorbește de scrierile voastre; pentru ca așa e lumea: unuia îi place una și altuia alta; la toți nu o să placeți. Însă să punem că nu veți plăcea la nimeni; nu vă faceți atunci inima rea. Căci poate să n-aveți talentul scrisului, și să întâmplă să aveți povește de la oameni ce vă voiesc binele, pe cari trebuie să-i ascultați; și să ascultați de multe ori și cele ce auziți că zic aceia ce vi se par vrăjmași: de multe ori ei ne văd mai bine greșalele decât prietenii.

Ion Heliade Rădulescu, *Domnul Sarsailă autorul*
(în *Curier de ambe sexe* 1838-1864)

B.

— Prima frază a unui roman trebuie să conțină ceva din energia unui strigăt inconștient care provoacă o avalanșă... Trebuie să fie o scânteie care declanșează o reacție în lanț... Iată din ce motiv prima frază nu este niciodată una inocentă... Ea conține în sine, în germene, întreaga poveste, întregul conflict. [...]

Ascultam aceste cuvinte oarecum din politețe, dar de fapt eram aspirat de alte gânduri. [...]

— Primele cuvinte ale unui roman sunt precum strigătul unui matelot care scrutează oceanul din nacela catargului și la un moment dat anunță că la orizont se vede pământul... Știu că s-ar putea să vi se pară puțin patetice, chiar grotești, aceste aserțiuni. Și totuși, dacă le veți acorda puțină atenție, veți vedea cât sunt de juste... Un bun început de roman ori este un declic metafizic, ori nu este nimic.

Oare cine mi-l prezentase pe acel om? Cum de se lipise el de mine, acolo, în acea grădină secretă unde până la urmă ceremonia de decernare a unor premii minore avusese loc sub un soare destul de generos, apărut dintre nori în ultima clipă? Peluzele, tufele de trandafiri, aleile din pietriș mărunț erau încă îmbibate de apă, dar nimeni nu părea intimidat de acel univers încă umed și răcoros. Leșiți parcă din chiar cărțile premiate acolo, toți acei scriitori și critici, directori de reviste și agenți literari mi se păreau mai degrabă niște personaje. Îi priveam de altfel cu stupefacție cum profitau din plin de acel *garden party*, cum se mișcau frenetic, cum alergau de la o masă cu bunătăți la alta, de la specialitățile japoneze la cele magrebine, de la piramida de fructe la platourile cu dulciuri, dar mai ales cum profitau de șampania oferită fără restricții și cum schimbau între ei fraze și cuvinte codate, acompaniate de gesturi și priviri pline și ele de semnificații și mesaje subtile.

Eu însumi aveam un pahar cu șampanie în mână și mă forțam să zâmbesc ori de câte ori cineva se apropia de mine să-mi spună cât de mult meritasem să beneficiaz și eu, în sfârșit, de atenția juriului. Sigur, nu era vorba de un premiu important, nu figuram chiar pe primele locuri ale listei, dar făcusem totuși un pas important spre mai multă *vizibilitate*.

— Un deget care apasă pe trăgaci, iată ce înseamnă de fapt o primă frază reușită, intensă. Un *adevărat* început de roman este izbucnirea unui incendiu interior... Nu uitați însă că există uneori și prime fraze sinucigașe... Imaginați-vă un început de roman de mare forță, dar care are traiectoria unui bumerang. Ce face ea atunci? Ei bine, revine la un moment dat și vă izbește în plină figură. Dar știți și dumneavoastră că un autor, un scriitor autentic, când începe să scrie își asumă anumite riscuri... Inclusiv acela de a sfârși sub dărmăturile construcției sale...

Omul care îmi debita aceste cuvinte parcă nu avea chip, trăsăturile sale tremurau în fața mea și nu reușeam să le fixez. Pentru moment el era mai mult o voce. Mi se adresa însă numai mie, ori răsună în urechile tuturor celor adunați acolo, în jur de două sute de ființe atinse iremediabil de virusul literaturii? [...]

Întotdeauna am fost un bun observator al lumii, un observator atent și răbdător. Dacă ar fi ca la sfârșitul vieții mele să mi se dea un premiu, el ar trebui să fie unul pentru conștiinciozitatea cu care m-am uitat la *tot* și în primul rând la oameni. Da, ei, oamenii mi s-au părut în primul rând demni de a fi *savurați*, fie ei pietoni anonimi sau cunoștințe, fie ei celebriități sau mărunți actori ai ritualurilor urbane. Oamenii cu contradicțiile lor interne, vizibile sau invizibile, conștiente sau inconștiente, au fost pasiunea mea. Baletul uman de pe străzi, din gări, din marile magazine, din piețe și din toate locurile susceptibile să atragă mai mult de o persoană mi s-a părut întotdeauna un spectacol de mare forță, comic prin dimensiunea neprevăzutului, tragic prin inutilitatea sa, poetic prin dezordinea sa.

— Puțini scriitori știu însă că aceste prime fraze esențiale pot fi și achiziționate, încheie omul cu trăsături tremurânde. Iată de fapt ceea ce voiam să vă spun. Agenția noastră *procură* începuturi de roman de mai bine de trei sute de ani. Vă las o carte de vizită, cine știe, într-o bună zi poate ne vom revedea... Și felicitări pentru premiu...

Negustorul de începuturi de roman dispăru lăsându-mă într-o stare de confort interior.

Matei Vișniec, *Negustorul de începuturi de roman* (2013)

Itemul I**30 de puncte**

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Ilustrează două mărci ale adresării directe către cititor, prezente în textul A.	4 puncte
2. Explică rolul unei interogații retorice din textul B.	6 puncte
3. Evidențiază două particularități ale perspectivei narative din textul B.	8 puncte
4. Prezintă două trăsături ale literaturii pașoptiste, identificate în textul A.	8 puncte

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 26 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă răspunsurile sunt formulate în enunțuri și dezvoltă subiectul propus.

Itemul al II-lea

30 de puncte

Redactează un articol de opinie pentru revista liceului, de 150-300 de cuvinte, despre sursele de inspirație ale scriitorului contemporan, având ca punct de pornire afirmația lui Matei Vișniec: „Oamenii cu contradicțiile lor interne, vizibile sau invizibile, conștiente sau inconștiente, au fost pasiunea mea”.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 26 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă textul tău are numărul minim de cuvinte indicat și dezvoltă subiectul propus.

Itemul al III-lea

30 de puncte

Scrie un eseu de minimum 600 de cuvinte despre *creație ca expresie a personalității artistului*, pornind de la cele două texte citate și valorificând experiența ta culturală (opere literare din literatura română și/sau universală; opere de artă – sculpturi, picturi etc.; cinematografie; muzică etc.).

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/dezvoltarea argumentelor/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 26 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.